

DOBA FIJAKERA U ZAGREBU

Početak 19. st. u Zagrebu se još uvijek ponajviše pješači, imućniji su jahači ili se voze kočijama. Kako se grad sve intenzivnije razvija, javlja se potreba za nekim vidom javnog gradskog prijevoza. U početku su to bili fijakeri.

Vožnja fijakerom bila je dosta skupa: vožnja od Jelačićeva trga do Mirogoja stajala čak jednu forintu (iako je to danas oko tri kune, za dva krajcara se moglo kupiti pola kilograma kruha, a sto krajcara je jedna forinta).

Za fijakere je postojao posebni „vozački red“, a Gradsko zastupstvo određivalo je stajalište fijakera.

Za 1872. godinu doznajemo da su stajališta bila na:

- Trgu bana Jelačića
- Markovu trgu
- Savskoj cesti
- Praškoj ulici
- Zrinjevcu
- Glavnom kolodvoru.

Stajalište fijakera na Trgu bana Jelačića, oko 1900.

Stajalište fijakera u Petrinjskoj ulici
MGZ 13. 124

KONJSKI OMNIBUSI

- prvi konjski omnibus uvodi poduzetnik Josip Remfel 1844.
- prevozi goste svog lječilišta na potoku Medveščak kod sv. Ksavera
- s Margaretskog (Preradovićeve) trga do kupališta na Savi ljeti vozi konjski omnibus (vožnja traje pola sata)
- od 1862. uvodi se redoviti promet od Južnog (Zapadnog) kolodvora do središta grada za goste hotela *K caru austrianskomu* i *Tri gavrana*

Hotel *K caru austrianskomu*
(prizor iz *Živih slika* Muzeja grada Zagreba)

NEKOLIKO ZANIMLJIVOSTI IZ PROPISA ZA FIJAKER I FIJAKERISTE

Svaki fijaker je bio označen brojem i dvjema svjetiljkama čim bi pao mrak.
U unutrašnjosti fijakera morala je biti limena pločica s brojem i tarifom vožnje.
Za vožnju se upotrebljavala zviždaljka ili zvono kojim je putnik davao znak za zaustavljanje.
Određeno je kada fijaker smije voziti kasom, a kada korakom.
Propisana je odjeća za fijakeriste i dan je napatuk o ponašanju prema putnicima.
Zagrebački fijakeristi vozili su lijevom stranom ulice, a desnom su pretječali.

Konjski omnibus
1890.
Ispred Južnog
(Zapadnog)
kolodvora
8003

Nekoliko zanimljivosti o omnibusu:

Kočijaševo sjedalo odvojeno od putničkog dijela.

Putnicima namijenjena poprečna kožna sjedala.

Ulaz sa svih triju strana.

U slučaju kiše navlači se platneni krov.

Brzina 8 km/h

Prevoze najviše 30 putnika.

Vožnja nije bila baš udobna s obzirom da su ceste bile prašnjave.

ZADNJI FIJAKER

I opet noćas
kak i sake noći
polako se buju gasle kavane
i zadnji vlak kroz stanicu bu
prošiel
a k njemu niko, niko, nebu
došel
iz navike on bu opet čekal da
svane.

Viš, ja sem ti eto došel v
goste
kad mi se neka neda biti v
hiži
tak si mi hitri, naj oprostiju
mi to
al meni ti si sejeno neka
bliži.

Zbudil se dan i zemlji pojke
gleč tam iznad Griča istu
kulu
bumo se zibali kak v čunu
nas dva
o Zagrebu buš mi pripovedal.

Nas dva smo zbila vidli sega
zato i opet sem tu
popevali si bumo tiho
te slatke popevke stare
bumo se znaš, vozili kak
negda
čes se signale i čes sve pute.

Fučkam ja na te table žute
i vse na vuglu kad smo
sto put prešli
sunce nek zbudi dragi Zagreb
i otpre svetlu saka vrata
fabrike, ljudi, tice i grad
najemput se bu
kak od zlata
videl buš još je lepi Zagreb
kak na paradi v plave bluze
dobri naš veter z Medveščaka
za nas
popuhnul bu i zbrisal suze.

Nas dva smo zbilja vidli sega
zato i opet sem tu
popevali si bumo tiho
te slatke popevke stare.
Daj pelaj moj prijatelj stari
pelaj za zadnji put čist
polako
čez celi naš grad.
Popevali si bumo tiho,
za tebe i za naš Zagreb.

Posljednji zagrebački fijaker je prestao voziti 1961.
godine.

Jedna od najljepših šansona o Zagrebu
u izvođenju Vikija Glovatzkog
stekla izuzetnu popularnost.
Stihovi: Drago Britvić
Glazba: Stjepan Mihaljinac

Naziv od lat.
omnibus = svima, za
sve